

Prime Esas Kazanç Miktarları

Kanunun 4 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) Bendi Kapsamındaki Sigortalılar Yönünden Sigorta Primine Esas Olan ve Olmayan Kazançlar ile Kısmen Prime Tabii Tutulacak Kazançlar

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar yönünden prime esas kazançlar

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas alınacak olan kazançları Kanunun 80 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin bir, iki ve üç numaralı alt bentlerinde açıklanmıştır. Buna göre;

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenir.

a) Prime esas kazançların hesabında;

1) Hak edilen ücretlerin,

2) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde yapılan ödemelerin ve işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların,

3) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yukarıdaki (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin, brüt toplamı esas alınır.”

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar yönünden ücret ve ücret niteliğindeki kazançların prime tabii tutulması

5510 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının on iki numaralı bendinde ücret, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara saatlik, günlük, haftalık, aylık veya yıllık olarak para ile ödenen ve süreklilik niteliği taşıyan brüt tutar olarak tanımlanmıştır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların yukarıda açıklanan ücretlerinin prime esas kazançta dahil edilebilmesi için Kanunun 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre hak edilmesi yeterli olup, sigortalıların ay içindeki prime esas kazanç tutarlarının hesaplanması sırasında, söz konusu ücretlerin ödenip ödenmediğine veya ne zaman ödendiğine bakılmaksızın, hak edildiği ayın prime esas kazancına dahil edilmek suretiyle prime tabii tutulacaktır.

4857 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinde iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği öngörülmüştür.

Bu doğrultuda, sigortalıların hak kazanıp da kullanmadıkları yıllık izin sürelerine ait ücretlerin hizmet akdinin feshinden sonra ödenmesi halinde, 4857 sayılı Kanunun 59 uncu maddesine göre akdin feshedildiği tarihte hak kazanıldığı nazara alınarak, bu nitelikteki yıllık izin sürelerine ilişkin ücretler akdin feshedildiği ayın kazancına dahil edilecektir. Akdin feshedildiği ayda çalışılan gün sayısına tekabül

eden günlük prime esas kazancın, prime esas günlük kazanç alt sınırının 7,5 katından fazla olması halinde, aşan kısım prime esas kazanca dahil edilmeyecektir.

Diğer yandan iş akdinin askıda olduğu bir dönemde fiili çalışması olmayan bir sigortalıya yıllık izin ücretinin ödenmesi halinde yıllık izin ücreti prime esas kazanç bildirimi yapılan en son ayın kazancına dahil edilecektir. Aynı şekilde istirahat nedeniyle iş akdi askıda olan bir sigortalının akdin askıda olduğu dönemde hizmet akdinin feshedilmesi ve yıllık izin hakkının da kullanılmamış olması halinde izin ücretinin de hizmet akdinin feshedilmesi ile birlikte ödenecek olması nedeniyle yıllık izin ücreti prime esas kazanç bildirimi yapılan en son ay için verilecek aylık prim ve hizmet belgesiyle tahakkuk ettirilerek prim kesilecektir.

Diğer taraftan,

- Toplu iş sözleşmeleri uyarınca veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplu iş sözleşmesi dışında kalan personel ile toplu iş sözleşmesine tabi olmakla birlikte sendikalara üye olmamaları nedeniyle özel sektöre ait işyerlerinde sözleşme kapsamında bulunmayan personele geriye yönelik olarak ücret farkı ödenmesine karar verilmesi halinde, söz konusu ücret farkları, ilişkin oldukları ayların,

- Toplu iş sözleşmesi hükümlerinin uygulandığı işyerlerinde, bir aydan fazla istirahat alan sigortalılara, Kurumumuzca ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin yanı sıra işverenlerce de toplu iş sözleşmelerine dayanılarak istirahatli bulunan süre için ayrıca ücret ödenmesi durumunda, bu ücretler istirahatli bulunulan ayların,

- Kamu kurumlarında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ödenmesi halinde bu ücretler ilişkin oldukları ayların, kazancına dahil edilerek prime tabi tutulacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar yönünden ücret dışı ödemelerin prime tabii tutulması

Sigortalıların prime esas kazanç tutarlarının hesaplanması sırasında, ücret dışındaki diğer ödemeler öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilecektir.

Ücret dışında sigortalılara ödenmekte olan prim, ikramiye gibi her türlü ödemeler, ödemenin yapıldığı ayın kazancına dahil edilerek prime tabi tutulmaktadır. Ancak, sözü geçen ödemelerin ücret ile birleştirilerek prime tabi tutulması durumunda, bazı sigortalıların aylık prime esas kazançları tutarı, prime esas kazancın üst sınırını aşabilmektedir.

Bu durumda, sigortalılara, ücretinin yanı sıra prime esas kazanca dahil edilebilecek nitelikte ücret dışında ödeme yapılması halinde, bu nitelikteki kazançlar, prime esas günlük kazanç üst sınırının otuz katı aşılmamak kaydıyla prime tabi tutulacak, buna karşın her iki kazanç toplamının üst sınırı aşması halinde, ücret dışındaki ödemenin üst sınırı aşan kısmı, Kanunun 82 nci maddesi hükmü de dikkate alınarak en fazla takip eden iki ayın prime esas kazanç tutarına dahil edilecektir.

Toplu iş sözleşmelerine tâbi işyerleri ile kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, sonradan ödenen ücret dışındaki ödemeler de yine ödendiği ayın kazancına dahil edilecektir.

Sigortalılara çeşitli nedenlerle (ücretsiz izin, istirahat gibi) ay içinde çalışmasının bulunmadığı ve ücret ödenmediği aylarda prime esas kazanca dahil olacak nitelikte ücret dışında bir ödeme yapılması halinde, ücret dışındaki bu ödemeler, ödemenin yapıldığı ayda sigortalının prim ödeme gün sayısının bulunmaması nedeniyle ödemenin yapıldığı tarihi takip eden iki ayı geçmemek üzere ilgili ayların prime esas kazancına dahil edilecektir. Ancak ödemenin yapıldığı tarihi takip eden iki ayda da ücret ödemesine hak kazanılmadığı durumlarda, ücret dışındaki bu ödemeler prime esas kazanca dahil edilemeyecektir.

Diğer taraftan, toplu iş sözleşmelerine tabi işyerleri işverenlerince veya kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, sonradan ödenen ücret dışındaki ödemelerin hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenmesi durumunda bu ödemeler 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesi hükmünde belirtilen prime esas kazanç alt ve üst sınırları da nazara alınmak suretiyle prime esas kazancın tâbi olduğu en son ayın kazancına dahil edilecektir.

Hizmet akdinin feshinin geçersizliği halinde yapılacak ödemeler

İş Kanunu'nun uygulandığı otuz veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde en az altı aylık kıdemi bulunan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesinin geçerli sebep gösterilmeden veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı iş mahkemesince veya özel hakem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verilmesi halinde;

İşçiyi başvurusu halinde bir ay içinde işe başlatmayan işverence işçiye ödenen ve mahkeme veya özel hakemce belirlenen en az dört, en çok sekiz aylık ücreti tutarındaki tazminatın, niteliği itibarıyla ücret sayılabilecek bir kazanç durumunda olmaması ve işe başlatılmayan sigortalının sigortalılık niteliğinin de kalmaması nedeniyle anılan tazminat tutarı prime tabi tutulmayacaktır.

Feshin geçersizliğine dair mahkeme veya özel hakem kararının kesinleştirilmesine kadar işçiye çalıştırılmadığı süre için en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakların da işverenin işçiyi işe başlatması veya başlatmamasına bakılmaksızın ödeneceğinden, bu düzenleme ile, feshin geçersizliğine dair karar alan işçiyi, işe başlatıp başlatmama konusunda işverene verdiği inisiyatife karşılık işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer haklarının ödenmesini hüküm altına alarak korumuş, sözleşmenin fesih tarihini, en çok dört aya kadar ileri bir tarihe atmış bulunmaktadır.

Buna göre, işçinin işe iadesi için kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının kendisine tebliğinden itibaren on iş günü içinde işe başlamak üzere başvurmuş olması kaydıyla, işe başlatılsın veya başlatılmasın bu nitelikteki işçilere çalıştırılmayan süre için ödenen en çok dört aya kadar ücret ve diğer haklar, akdin feshedildiği aydan başlanılarak ilgili ayların prime esas kazançlarına dahil edilerek işsizlik sigortası primi de dahil olmak üzere tüm sigorta kollarına ait primler kesilecek ve bu süreler hizmetten sayılacaktır.

Öte yandan, işçi işe başlatıldığında bildirim süresine ait (ihbar) ücreti ile kıdem tazminatı peşin olarak ödenmiş ise işçiye ödenecek en çok dört aya kadar olan ücret ve diğer alacaklarından mahsup edileceğinden, 5510 sayılı Kanunun değişik 80 inci maddesi uyarınca bildirim süresine ait (ihbar) ücret ile kıdem tazminatının prime tabi tutulmaması nedeniyle işçiye işe başlatılması halinde ödenecek en çok dört aya kadar olan ücret ve diğer hakları mahsup edilmemiş haliyle prime tabi tutulacak ve bu süreler prim ödeme gün sayısından sayılacaktır.

Bu doğrultuda, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 21 inci maddesi uyarınca işçiye ödenecek olan en çok dört aya kadar ücret ve diğer alacaklardan (haklardan) prim alınarak bu süreler prim ödeme gün sayısı olarak değerlendirilecektir.

Sigortalıların idari yargı kararlarına istinaden görevlerine iade edilmesi üzerine yapılacak işlem

Anayasa ile tanınan, kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürütmek üzere "diğer kamu görevlilerinin" çalıştırılması, bu kişilerin "atanma, görev, yetki, her türlü özlük hakları ile hukuki durumlarının kanunlarla düzenlenmesi" esasının sonucu olarak bazı kişiler; toplu iş sözleşmesi ile istihdam edilen ve iş hukuku kurallarına bağlı bulunan işçilerden farklı olarak idare hukuku içinde yer almaktadırlar.

Bu nedenle, bazı işyerlerinin hukuki statüleri, hangi istihdam şeklinde personel çalıştırılacağını belirtmekte ve bunlardan bir kısmı, memur ya da işçi statüsünde olmayan sözleşmeli personel niteliğini taşımaktadır. Kamu hizmeti görevi yapan bu durumdaki personel ile işveren arasındaki ilişkiden doğan uyuşmazlıklar da idari yargının görev alanına girmektedir.

Bu durumdaki personelin görevlerine işverenlerince son verilmesi veya işten uzaklaştırılması üzerine görevlerine iadesi amacıyla idari yargı nezdinde açılan davalar üzerine anılan mahkemelerce yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi durumunda, esas hakkında karar verilinceye kadar eski, yani idari işlemin tesisinden önceki durumun devamı sağlanmaktadır. İdareler bu kararların gereklerine göre ve gecikmeksizin işlem yapmaya veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu konudaki ana kural, yürütmenin durdurulması kararının geriye yürür biçimde sonuç doğurması, dava konusu işlemin yapıldığı andan önceki durumun geri gelmesidir.

Aynı şekilde, kamu personeli durumunda olan bir kimsenin işverence görevine son verilmesi üzerine işveren (idare) aleyhine açtığı iptal davası sonucunda mahkemece işlemin iptaline karar verilmişse, idarece yapılmış idari işlem ve buna bağlı olarak yapılmış diğer işlemlerin eski durumuna getirilmesi gerekmektedir.

İptal davası sonucunda iptal veya göreve iade kararı verilmesiyle yasa gereği, kişinin görevde olmadığı sürelerdeki hakları kendisine verilmekte, ücreti ödenmekte ve kişinin bu idari davadan önceki durumu işverence (idarece) sağlanmaktadır.

İdari yargı tarafından verilen kararlara istinaden sigortalılara fiilen çalışmadıkları süreler için ücret ve benzeri nitelikte ödeme yapılması halinde; ücretler, ilişkin olduğu aylara mal edilmek, ücret dışındaki diğer ödemeler ise ödendiği ayın kazancına dahil edilmek suretiyle prime tabi tutulacaktır.

Öte yandan İdare Mahkemesi kararlarına göre görevlerine iade edilen sigortalı personel ile ilgili olarak ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin;

1) 17/4/2012 tarihine kadar kesinleşen mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihini takip eden günü,

2) 17/4/2012 tarihinden sonra mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihini takip eden günü, takip eden ayın 23'üne kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilecektir.

Aynı şekilde İdare mahkemesi kararlarına göre görevlerine iade edilen sigortalı ile ilgili olarak, ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin sigorta primlerinin, mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günü, izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenmesi halinde yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilecektir.

Kısmen Prime Tabi Tutulacak Kazançlar

Yemek paraları

İşverenlerce, işyerinde veya müstemilatında yemek verilmemesi şartıyla, yemek bedeli adı altında sigortalılara veya sigortalılar için üçüncü kişilere yapılan her türlü ödemelerin, günlük asgari ücretin Kurum Yönetim Kurulunca belirlenen oranının fiilen çalışılan gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak tutarının, prime esas kazanca dahil edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumu Yönetim Kurulu tarafından alınan 17.11.2022 tarihli ve 2022/323 sayılı Karar ile yemek bedeli adı altında sigortalılara veya sigortalılar için üçüncü kişilere yapılan her türlü ödemelerin, günlük asgari ücretin yüzde 23,65' inin prime esas kazançtan istisna tutulmasına karar verilmiştir.

Bu durumda, yemek bedeli adı altında yapılan ödemelerden prime esas kazançta dahil edilecek tutar,

Brüt Günlük Asgari Ücret x % 23,65 = (Günlük İstisna Tutarı),

Ay İçinde Fiilen Çalışılan Gün Sayısı x Günlük İstisna Tutarı = Aylık İstisna Tutarı,

Ödenen Yemek Bedeli - İstisna Tutarı = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Yemek Bedeli,

formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Çocuk zammı (yardımı)

Sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla ve fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı sayılmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan çocuklarından 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitimi Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ya da işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayan çocuklarından en fazla iki çocuk (iki çocuk dahil) için çocuk zammı adı altında yapılan ödemelerin, çocuk başına 16 yaşından büyükler için belirlenen aylık asgari ücretin %2'si, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (C) bendi kapsamında çalışan sigortalıların aynı şartları haiz her bir çocuğu için % 4'ü oranındaki tutarı,

aylık prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Brüt Aylık Asgari Ücret X %2 =Aylık İstisna Tutarı (Tek çocuk için)

Aylık İstisna Tutarı (Tek Çocuk için) X Çocuk Sayısı (iki çocuğa kadar) = İstisna Tutarı

Ödenen Çocuk Zammı- İstisna Tutarı: Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Çocuk Zammı

Aile zammı (Yardımları)

Sigortalılara aile zammı adı altında yapılacak ödemelerin, sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın, sigortalının eşinin Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmaması ve Kurumdan gelir veyahut aylık almaması durumunda, 16 yaşından büyükler için belirlenen aylık asgari ücretin %10'u, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (C) bendi kapsamında çalışan sigortalıların aynı şartları haiz eşi için % 20'si oranındaki tutar aylık prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Brüt Aylık Asgari Ücret X %10 = İstisna Tutarı,

Ödenen Aile Zammı – İstisna Tutarı = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Aile Zammı,

formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgarî ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları

Sigortalı adına ay içinde özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payı adı altında işverence yapılan ödemeler toplamının aylık asgari ücretin % 30'una isabet eden kısmı prime esas kazanca dahil edilmeyecek, kalan tutar ise ödendiği ayın prime esas kazancına dahil edilecektir.

Özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payı adı altında işverenlerce yapılan ödemelerden prime esas kazanca dahil edilecek tutar;

Brüt Aylık Asgari Ücret X % 30 = İstisna Tutarı,

Özel Sağlık Sigortası Primi + Bireysel Emeklilik Katkı Payı – İstisna Tutarı = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Özel Sağlık Sigortası Primi ve Bireysel Emeklilik Katkı Payı Tutarı,

formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar yönünden prime tabi tutulmayacak kazançlar

Aynı yardımlar

İşverenlerce sigortalılara aynı (mal) olarak yapılan yardımlar, tutarları üzerinde durulmaksızın, prime esas kazançlara dahil edilmeyecektir. Ancak, aynı yardımların sigortalılara nakden ödenmesi halinde (örneğin yağ parası, un parası, ayakkabı parası, giyim yardımı gibi) prime tabi tutulması gerekmektedir.

Ölüm, doğum ve evlenme yardımları

Ölüm, doğum ve evlenme hallerinde işverenlerince sigortalılara yapılan nakdi yardımlar, miktarı ne olursa olsun prime esas kazançların hesabında dikkate alınmayacaktır.

Sigortalının anne ve babası, eşi veya çocuğunun ölümü halinde sigortalıya verilen ölüm yardımı ile sigortalının evlenmesi veya çocuğunun olması halinde işveren tarafından yapılan doğum ve evlenme yardımları prime esas kazançların hesabına dahil edilmeyecektir.

Görev yollukları

6245 sayılı Harcırah Kanununun 3 üncü maddesinde belirtilen yol masrafı, gündelik, aile masrafı ve yer değiştirme masrafı niteliğinde yapılan ödemeler yolluk kapsamındadır.

Bu bakımdan, sigortalılara bireysel iş sözleşmesine veya toplu sözleşmeye dayanılarak ve işveren tarafından sigortalının geçici bir görevle başka yere gönderilmesi veya görev yerini değiştirmesi dolayısıyla verilen ve yolluk kavramına giren ödemeler prime esas kazanca dahil edilmeyecektir.

1/9/2012 tarihli 28398 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İşveren Uygulama Tebliğinin 7.8-Prime Tabi Tutulmayacak Kazançlar” başlıklı maddesinin “7.8.3-Görev Yollukları” başlıklı alt maddesinde yapılan açıklamada 6245 sayılı Harcırah Kanununa atıfta bulunulmuş ise de yapılan atıf, görev yolluğu kavramı kapsamına giren ödemelerin neler olduğunun belirtilmesinden ibaret olup, sigortalının görevli bulunduğu yerden geçici bir görevle başka yerlere gönderilmesi veya görev yerinin değiştirilmesi dolayısıyla yol masrafı, gündelik (yevmiye), yer değiştirme masrafı olarak duruma bağlı yapılan ödemelerdir ve “görev yolluğu” olarak yapılan bu ödemelerin belge ile kanıtlanması halinde prime esas kazanca dahil edilmemesi gerekmektedir.

Yol yardımı ya da yol parası ise sigortalıya işe gidip gelebilmesinde destek olarak verilen ek bir ödeme olup; söz konusu ödemenin 5510 sayılı Kanunun 80 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtildiği şekilde "(b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler

ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler prime esas kazanca tabi tutulur.” hükmü gereği prime esas kazanca dahil edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda işe gelip gitmek amacıyla sigortalıya ödenen yol paraları bu kapsama alınmayacak olup bu ödemelerin tamamı prime esas kazanca dahil edilecektir.

Diğer taraftan, sigortalıya yapılan bir ödemenin görev yolluğu mahiyetinde olduğunun belge ile kanıtlanması gerektiğinden, bu durumu ispatlayacak görev yolluğu ile ilgili evrakların işveren tarafından muhafaza edilmesi ve Kurumumuzca istenildiğinde ibraz edilmesi gerekmektedir.

Seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödemeler ve keşif ücreti

6245 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde sayılan daire ve müesseselerde çalışan sigortalılardan, arazi üzerinde seyyar olarak vazife gören işçilere ilgililerin belediye hudutları haricinde ve belirli bir görev sahası dahilinde, seyyar olarak yaptıkları vazifenin gerektirdiği masrafların karşılığını teşkil etmek üzere 6245 sayılı Kanunun 49 uncu maddesine göre ödenen seyyar görev tazminatı, sigorta primine esas kazanca dahil edilmeyecektir.

İş akdinin feshi veya çeşitli sebeplerle işten ayrılan işçilere işveren tarafından bir defaya mahsus olmak üzere ödenen kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödemeler ve keşif ücreti; prime esas kazancın hesaplanması sırasında dikkate alınmayacaktır.

Ancak, yukarıda belirtilen ödemeleri kanıtlayıcı nitelikteki belgeler, gerektiğinde denetim elemanlarına ibraz edilecektir.

İhbar tazminatı

4857 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde, belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerektiği, işçinin kıdemine göre değişen süreler sonunda iş sözleşmesinin feshedilmiş sayılacağı, bildirim şartına uymayan tarafın, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminat (ihbar tazminatı) ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu durumda sigortalının işyeri ile hukuki ilişkisi iş sözleşmesinin feshi ile sona ermiş olduğundan, ödenen tazminat, ücret niteliğinde olmadığı için prime esas kazanca da dahil edilemeyecektir.

Ayrıca, işverenin bildirim şartına uymaması veya bildirim süresine ait ücreti peşin ödeyerek sözleşmeyi feshetmesi, 4857 sayılı İş Kanununun 18, 19, 20 ve 21 inci maddeleri hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceğinden, İş Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, 18, 19, 20 ve 21 inci maddelerinin uygulama alanı dışında kalan işçilerin iş sözleşmesinin, fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirildiği durumlarda işçiye bildirim süresinin üç katı tutarında tazminat ödenmesi gerekmektedir. Bu durumda da işçinin işyeri ile olan hukuki bağı, iş sözleşmesinin feshi ile sona erdiğinden, işçiye ödenen kötü niyet tazminatı prime esas kazanca da dahil edilemeyecektir.

Ancak, işçiye bildirim süresince iş araması için belli bir süre izin verilmesi İş Kanunu’nun gereği olup, bu süre zarfında işçi-işveren arasındaki hukuki bağ sona ermediğinden bildirim süresi içinde işçinin aldığı ücretler prime esas kazanca da dahil edilecektir.

Aynı şekilde 4857 sayılı Kanun dışında 6098 sayılı Borçlar Kanunu ve diğer Kanunlara tabi çalışanlara kendi mevzuatlarında yer alan düzenlemeleri uyarınca yapılacak benzer nitelikteki ihbar tazminatı ödemeleri de ücret niteliğinde olmadığı için prime esas kazanca dahil edilemeyecektir. Ancak bu Kanunlara göre işçiye bildirim süresince iş araması için belli bir süre izin verilmesi ve bu süre zarfında

işçi-işveren arasındaki hukuki bağ sona ermediğinden bildirim süresi içinde işçinin aldığı ücretler prime esas kazanca da dahil edilecektir.

Kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı)

İşyerlerinde para veya kıymetli evrak ya da eşya muhafazası ile görevli bulunan sigortalılara muhtemel açıkları kapatmak amacıyla işverenler tarafından ödenen kasa tazminatları, ücret niteliğinde sayılamayacağından, prime esas kazançtan istisna tutulması gerekmektedir.

Ancak, kasa tazminatı niteliğinde olan ödemelerin para ve kıymetli evrak veyahut eşya muhafazası ile görevli bulunan sigortalıya ödenmesi gerektiğinden, bu tür sorumluluğu bulunmayan sigortalılara bu nitelikte bir ödemenin yapılması halinde söz konusu ödemeler prime esas kazanca dahil edilecektir.

Kanunda istisna olarak sayılmayan diğer ödemeler

5510 sayılı Kanunun değişik 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, (b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılsa yapılsın tüm ödemelerin prime tabi tutulacağı ve diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnaların 5510 sayılı Kanunun uygulanmasında dikkate alınmayacağı öngörüldüğünden, sigortalılara yakacak, temizlik, aydınlatma ve benzeri nitelikte yapılan giderler yahut tahsil veya mesken yardımı gibi kanunda ismen sayılmayan bu tür ödemelerin tamamı, (ödeme her ne adla yapılsa yapılsın) ödendiği ayın kazancına ilave edilmek suretiyle prime tabi tutulacaktır.

Öte yandan, Kanundaki “diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnaların 5510 sayılı Kanunun uygulanmasında dikkate alınmayacağı “hükmüne istinaden 6772 sayılı “Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması Hakkında Kanun”a istinaden ödenmekte olan ikramiyeler prime tabi tutulacağı gibi, İş Kanununun 61 inci maddesindeki istisnai hüküm üzerinde durulmaksızın yıllık izin ücretlerinin tamamı da sigorta ve genel sağlık sigortası primine esas kazançlara dahil edilecektir.

2024 yılı Prime esas kazançların alt ve üst sınırları ile bazı işlemlere esas tutarlar

Alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırı, sigortalıların yaşlarına uygun asgarî ücretin otuzda biri, üst sınırı ise 16 yaşından büyük sigortalıların günlük kazanç alt sınırının 7,5 katı, ancak sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri için 3 katıdır.

Günlük kazançları alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden, günlük kazançları üst sınırdan fazla olan sigortalıların günlük kazançları da üst sınır üzerinden hesaplanır.

1- 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalıların sigorta primi ve işsizlik sigortası primlerine esas günlük ve aylık kazançlarının alt ve üst sınırları

1.1- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalılar için;

a) Özel sektörde:

1/1/2024 ila 31/12/2024 tarihleri arasında sigorta primine esas;

Günlük kazanç alt sınırı : 666,75 TL

Aylık kazanç alt sınırı : 20.002,50 TL

b) Kamu sektöründe:

15/12/2023 - 14/1/2024 döneminde sigorta primine esas kazanç alt sınırı;

2023 yılı Aralık ayının ikinci yarısı için: $447,15 \text{ TL} \times 16 \text{ gün} = 7.154,40 \text{ TL}$

2024 yılı Ocak ayının ilk yarısı için: $666,75 \text{ TL} \times 14 \text{ gün} = 9.334,50 \text{ TL}$

15/12/2023 - 14/1/2024 devresi için: $7.154,40 \text{ TL} + 9.334,50 \text{ TL} = 16.488,90 \text{ TL}$

15/12/2023 - 14/1/2024 döneminde sigorta primine esas kazanç üst sınırı;

2023 yılı Aralık ayının ikinci yarısı için: $3.353,63 \text{ TL} \times 16 \text{ gün} = 53.658,08 \text{ TL}$

2024 yılı Ocak ayının ilk yarısı için: $5.000,63 \text{ TL} \times 14 \text{ gün} = 70.008,82 \text{ TL}$

15/12/2023 - 14/1/2024 devresi için: $53.658,08 \text{ TL} + 70.008,82 \text{ TL} = 123.666,90 \text{ TL}$

15/1/2024 ile 14/12/2024 tarihleri arasında sigorta primine esas;

Aylık kazanç alt sınırı : 20.002,50 TL

Aylık kazanç üst sınırı : 150.018,90 TL

1.2- Çırak ve Öğrenciler için;

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun 25 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca; aday çırak, çıraklar, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında okumakta iken staja, tamamlayıcı eğitime veya alan eğitimine tabi tutulan öğrencilerin sigorta primleri, asgari ücretin yüzde ellisi üzerinden hesaplanmaktadır.

Buna göre, bu kapsamda yer alan çırak ve öğrencilerin prime esas kazançları;

a) Aylık prim ve hizmet belgelerini ayın 1'i ile 30'u arasında düzenleyenler için;

1/1/2024 ile 31/12/2024 tarihleri arasında;

Günlük kazanç tutarı : 333,38 TL(*)

Aylık kazanç tutarı : 10.001,40 TL

b) Aylık prim ve hizmet belgelerini ayın 15'i ile takip eden ayın 14'ü arasında düzenleyenler için;

15/12/2023 - 14/1/2024 dönemi için;

2023 yılı Aralık ayı günlük kazanç tutarı: $447,15 \text{ TL} \times \%50 = 223,58 \text{ TL} (*)$

2024 yılı Ocak ayı günlük kazanç tutarı: $666,75 \text{ TL} \times \%50 = 333,38 \text{ TL} (*)$

2023 yılı Aralık ayının ikinci yarısı için: $223,58 \text{ TL} \times 16 \text{ gün} = 3.577,28 \text{ TL}$

2024 yılı Ocak ayının ilk yarısı için: $333,38 \text{ TL} \times 14 \text{ gün} = 4.667,32 \text{ TL}$

15/12/2023 - 14/1/2024 devresi için: $3.577,28 \text{ TL} + 4.667,32 \text{ TL} = 8.244,60 \text{ TL}$

15/1/2024 ile 14/12/2024 tarihleri arasında sigorta primine esas;

Günlük kazanç tutarı : 333,38 TL(*)

Aylık kazanç tutarı : 10.001,40 TL

1.3- Yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, kısmi zamanlı çalıştırılan öğrenciler ile bursiyer ve kursiyerler için;

Yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ve 2547 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanlar ile Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlerin sigorta primleri, prime esas günlük kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanmaktadır.

Buna göre, bu kapsamda yer alan öğrenci, bursiyer ve kursiyerlerin prime esas kazançları;

a) Aylık prim ve hizmet belgelerini ayın 1'i ile 30'u arasında düzenleyenler için;

1/1/2024 ile 31/12/2024 tarihleri arasında;

Günlük kazanç tutarı : 666,75 TL

Aylık kazanç tutarı : 20.002,50 TL

b) Aylık prim ve hizmet belgelerini ayın 15'i ile takip eden ayın 14'ü arasında düzenleyenler için;

15/12/2023 - 14/1/2024 döneminde sigorta primine esas kazanç alt sınırı;

2023 yılı Aralık ayının ikinci yarısı için: 447,15 TL x 16 gün = 7.154,40 TL

2024 yılı Ocak ayının ilk yarısı için: 666,75 TL x 14 gün = 9.334,50 TL

15/12/2023 - 14/1/2024 devresi için: 7.154,40 TL + 9.334,50 TL = 16.488,90 TL

15/1/2024 ile 14/12/2024 tarihleri arasında sigorta primine esas;

Günlük kazanç tutarı : 666,75 TL

Aylık kazanç tutarı : 20.002,50 TL

1.4- Prime esas kazançlardan istisna tutulacak yemek parası, çocuk zammı ve aile zammı (yardımı) tutarları;

5510 Sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalıların;

– Yemek parası:

1/1/2024 ile 31/12/2024 tarihleri arasında; 666,75 TL x % 23,65 = 157,69 TL (*)

– Çocuk zammı:

1/1/2024 ile 31/12/2024 tarihleri arasında; 20.002,50 TL x % 2 = 400,05 TL (Aylık)

– Aile zammı (yardımı):

1/1/2024 ile 31/12/2024 tarihleri arasında; 20.002,50 TL x %10 = 2.000,25 TL (Aylık) tutarındaki kazançları, prime esas kazançta dahil edilmeyecektir.

1.5- Sosyal Güvenlik Sözleşmesi Olmayan Ülkelerde İş Üstlenen İşverenlerce Yurt Dışındaki İşyerlerinde Çalıştırılmak Üzere Götürülen Sigortalılar için;

5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince sigorta primine esas kazanç üst sınırı sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde

çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçiler için 3 katı olup söz konusu hüküm gereğince sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen sigortalıların;

1/1/2024 ila 31/12/2024 tarihleri arasında;

Günlük kazanç alt sınırı : 666,75 TL

Aylık kazanç alt sınırı : 20.002,50 TL

Günlük kazanç üst sınırı : 2.000,25 TL

Aylık kazanç üst sınırı : 60.007,50 TL

olarak uygulanacaktır.

1.6- 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde ayda 10 gün ve üzerinde sigortalı çalıştıran işverenlerin ödeyecekleri aylık kazançların alt ve üst sınırları ile 10 günden az sigortalı çalıştıranların ödeyeceği iş kazası ve meslek hastalığı primleri ve sigortalılarca yapılacak ödemeler

a) 10 gün ve üzerinde sigortalı çalıştıran işverenler

a.1- Ev hizmetlerinde sigortalı çalıştıran işverenin sigortalı ve işveren hissesi ile işsizlik sigortası primi dahil (5510 sayılı Kanunun 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi ile ikinci fıkrası, 4447 sayılı Kanunun 50 nci ve geçici 10 uncu maddeleri teşviklerinden yararlananlar için yapılan indirimler hesaplamaya dahil edilmemiştir.)

1/1/2024 ila 31/12/2024 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 10 gün sigortalı çalıştıran için $666,75 \text{ TL} \times 10 \times \% 37,5 = 2.500,31 \text{ TL} (*)$

Ayda 30 gün sigortalı çalıştıran için $666,75 \text{ TL} \times 30 \times \% 37,5 = 7.500,94 \text{ TL} (*)$

1/1/2024 ila 31/12/2024 tarihleri arasında günlük kazanç üst sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 10 gün sigortalı çalıştıran için $5.000,63 \text{ TL} \times 10 \times \% 37,5 = 18.752,36 \text{ TL} (*)$

Ayda 30 gün sigortalı çalıştıran için $5.000,63 \text{ TL} \times 30 \times \% 37,5 = 56.257,09 \text{ TL} (*)$

a.2- Ev hizmetlerinde sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalı çalıştıran işverenin sigortalı ve işveren hissesi dahil

1/1/2024 ila 31/12/2024 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 10 gün sigortalı çalıştıran için $666,75 \text{ TL} \times 10 \times \% 32 = 2.133,60 \text{ TL}$

Ayda 30 gün sigortalı çalıştıran için $666,75 \text{ TL} \times 30 \times \% 32 = 6.400,80 \text{ TL}$

1/1/2024 ila 31/12/2024 tarihleri arasında günlük kazanç üst sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 10 gün sigortalı çalıştıran için $5.000,63 \text{ TL} \times 10 \times \% 32 = 16.002,02 \text{ TL} (*)$

Ayda 30 gün sigortalı çalıştıran için $5.000,63 \text{ TL} \times 30 \times \% 32 = 48.006,05 \text{ TL} (*)$

b) 10 günden az sigortalı çalıştıranlar ile sigortalılar yönünden yapılacak ödemeler

b.1- Ev hizmetlerinde ayda 10 günden az sigortalı çalıştırılanların ödeyecekleri iş kazası ve meslek hastalığı primi,

1/1/2024 ila 31/12/2024 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 1 gün sigortalı çalıştırılanlar için $666,75 \text{ TL} \times \% 2 = 13,34 \text{ TL} (*)$

Ayda 9 gün sigortalı çalıştırılanlar için $13,34 \text{ TL} \times 9 = 120,06 \text{ TL}$

b.2- Ev hizmetlerinde aynı işveren yanında ayda 10 günden az sigortalı çalışanların ödeyecekleri malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası ile genel sağlık sigortası primi,

1/1/2024 ila 31/12/2024 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

$666,75 \text{ TL} \times 30 \times \% 32,5 = 6.500,81 \text{ TL} (*)$